

Рўзанинг шариятда жорий бўлиши

16:05 / 27.05.2017 3616

Бошимизга соябон бўлиб кириб келган моҳи Рамазон арафасида ушбу ойга оид билимларимизни янгилаб олишимиз, бу буюк ибодатга яхшилаб тайёргарлик кўришимиз лозим. Чунки ушбу ғанимат фурсатдан имкон қадар тўлиқ фойдаланиб қолсак, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтганларидек, барча гуноҳлардан фориғ бўламиз. Гуноҳлардан фориғ бўлиш эса ҳар бир банданинг энг олий орзуси, ҳаётдаги энг буюк мақсади бўлиши лозим.

Келинг, рўзанинг асосий шаръий ҳукмларини яна бир бор эслаб ўтайлик.

Рўза барча умматларга фарз қилинган

Аллоҳ таоло Қуръони Каримда марҳамат қилиб, рўзадан кўзланган асосий мақсад тақво эканини айтар экан, бу ибодат аввалги умматларга ҳам фарз қилинганини таъкидлайди:

Бақара«Эй иймон келтирганлар! Сизлардан аввалгиларга фарз қилинганидек, сизларга ҳам рўза фарз қилинди. Шоядки, тақво қилсангиз» (Бақара сураси, 183-оят).

Ушбу ояти карима рўза ибодати сўнгги Пайғамбар – Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг шариатига ҳам, аввалги умматларнинг шариатига ҳам киритилганига далолат қилади. Рўза ибодати фарз қилинмаган бирорта самовий шариат бўлмаган, чунки рўза инсон учун қони фойда бўлиб, камолотнинг юксак мартабасидир. Бу мартабанинг нима эканини эса «**Шоядки, тақво қилсангиз**» деган оятдан билиб оламиз. Шоядки, ҳар биримиз ушбу ибодат воситаси ила тақво мартабаларига эришсак. Бу юксак мартаба инсонга турли-туман моддий ва маънавий манфаатлар келтиради, унинг жисмини касалликлардан, аъзоларини шаҳватлардан, ақл ва фикрини шубҳа-ю гумонлардан, қалбларни эса васваса ва ғайирликлардан сақлайди.

Иншааллоҳ, бу манфаат ва муҳофазаларнинг ҳар бири ҳақида батафсил тўхталиб ўтамиз.

Рўза ибодати илоҳий шариатларнинг барчасида жорий қилинганига Имом Термизийдан ривоят қилинган ушбу ҳадиси шариф далолат қилади:

رَمَّأُ هَلَلًا نِإِ لَاقِ مِلْسُو هَلِ لَعِ هَلَلِ لِي لَصَّ بِنَلَانِ أُهُتَّ دَحِي رَعَشَأَلِ تِرَاجِلِ نَعِ
أُوبِ أُولْمَعِي نَأَلِي ئَارْسِإِي بِنَبَرْمُأَيَوِ أُوْبَلَمَعِي نَأَلِ تَامَلِكِ سَمَخَبِ أَيَرَكَزَنَبِ تِي حَي
أُوْبَلَمَعِي تَلِ تَامَلِكِ سَمَخَبِ كَرَمَأُ هَلَلِ نِإِي سَيِ عِلَاقِفِ أُوْبِ ئَطْبِي نَأَدَاكُ هُنَّ
تِي حَيِ لَاقِفِ . مُهُرْمَأَنَأَمِ أُوْمُهُرْمَأَتُ نَأَمِ إِفِ أُوْبِ أُولْمَعِي نَأَلِي ئَارْسِإِي بِنَبَرْمَأَتُ
سَدَقْمَلِ تَيَبِ يَفَسَانِ لِعَمَجَفَبَدْعُ أُوْبِ فَسَخُي نَأَأُوْبِ يَنْتَقَبَسُ نِإِي شَخِ أ
لَمَعِي نَأَلِ تَامَلِكِ سَمَخَبِ يَنْرَمَأُ هَلَلِ نِإِي لَاقِفِ فَرَشَلِ لَعِ أُوْدَعِ قَوُ دُجَسَمَلِ أَلْتَمِ
لَتَمَّ نِإِي أُوْبِ شَرِ هَبِ أُوْبِ رَشْتِ أَلِ وَهَلَلِ أُوْبِ دُبَعَتُ نَأُ نُهُلَّ وَأُوْبِ أُولْمَعَتُ نَأُ مَكْرُمِ أُوْبِ
هَدَهَ لَاقِفِ قَرَوُ وَبِهَذِ هَلَلِ مَصَلِخِ نِمِ أَدْبَعِ يَرْتَشِلِ لُجَرِ لَتَمَكُ هَلَلِ بَكْرَشَأُ نِمِ
نَأُ يَضْرِي مُكِّي أُوْبِ دِي سِرِّي غِي لِي دِي دُوِّي وَ لَمَعِي نَأَكْفِ لِي دَأُو لَمَعِ أُوْبِ أَدَهْ وَ يَرَادُ
نِإِي أُوْبِ فَتَلِ أَلِ فِ مُتَيِّ لَصِ إِذِ فِ أَلِ صِلَابِ مُكْرَمَأُ هَلَلِ نِإِي أُوْبِ كَلَدَكُ هُدْبَعِ نُوكِي
نِإِي مِ أَيِ صِلَابِ مُكْرُمِ أُوْبِ تَفْتَلِي مَلِ مِ هَلَلِ صِي فِ وَ دَبَعِ هَجْ وَ لَ هَجْ وَ بِي صِنِي هَلَلِ
هُبِ عِي وَ أُوْبِ عِي مُكْرُمِ أُوْبِ كُفِ كُفِ سَمِ أُوْبِ هِي فِ هُرُصِ عَمْرِبِ أُوْبِ عِي فِ لُجَرِ لَتَمَكُ كَلَدَلِ تَمِ
لَتَمَّ نِإِي فِ هَقْ دَصِلَابِ مُكْرُمِ أُوْبِ كُفِ سَمِ لِحِي رُ نِمِ هَلَلِ دُنِعِ بِي طَأَمِ ئِ لِحِي رُ نِإِي أُوْبِ حِي رِ
لَاقِفِ هَقْنُ عِ أُوْبِ رَضِي لُ هُوْمَدَقِ وَ هَقْنُ عِ يَلِ هَدِي أُوْبِ تَوَأْفِ وَ دَعِ لَأُ رَسَلِ لُجَرِ لَتَمَكُ كَلَدَلِ
هَلَلِ أُوْرُكُدَّتْ نَأُ مُكْرُمِ أُوْبِ هُنْمُ هَسْفَنِ يَدَفِ رِي تَكَلِ أُوْبِ لِي لَقِلَابِ مُكْرُمِ هِي دَفَأَنَأُ
نِي صَحِي حِ يَلِ عِي تَأُ إِذِي تَحِ أَعَارِسِ وَ رَثَأُ يَفِ وَ دَعِ لَأُ حَرِ لُجَرِ لَتَمَكُ كَلَدَلِ تَمِ نِإِي
هَلَلِ رُكُذِبِ أَلِ نِاطِي شَلِ نِمِ هَسْفَنِ رُحِي أَلِ دُبَعِ لَكَلَدَكُ هُنْمُ هَسْفَنِ زَحِ أَفِ

(ي ن ا ر ب ط ل ا ه ا و ر)

Ҳорис Ашъарий айтишларича, Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Аллоҳ таоло Яҳё ибн Закариёга беш нарсани буюриб, уларга амал қилишни Бани Исроилга ҳам буюришни амр қилди. Яҳё**

бу нарсага бир оз сустлик қилишига яқин қолди. Шунда Ийсо алайҳиссалом: «Аллоҳ таоло сизга беш нарсани буюрди, сўнг унга амал қилишни Бани Исроилга ҳам буюришни амр қилди. Уларга буюринг ёки мен ўзим буюраман», деди. Яҳё алайҳиссалом: «Агар менадан аввал сиз буюрсангиз, мени ер ютиб кетади ёки азобга қоламан, деб қўрқаман», деди ва одамларни Байтул Мақдисга жамлади. Масжид тўлиб, одамлар тепаларга чиқиб кетишди. Шунда Яҳё алайҳиссалом шундай деди: «Аллоҳ таоло менга беш нарсани буюриб, уларга амал қилишни сизларга ҳам буюришни менга амр қилди.

Биринчиси - Аллоҳ таолога ибодат қилиб, Унга ҳеч нарсани шерик қилмаслик. Аллоҳ таолога ширк келтиришнинг мисоли шуки, бир одам ўз ёнидан тилла ва кумуш эвазига қул сотиб олиб, «Бу менинг ҳовлим, мана бу - иш. Ишлаб, унинг ҳаққини адо қилиб турасан», дейди. Аммо қул ишлаб, ҳаққини бошқага беради. Қай бирингиз қулининг бундай қилишига рози бўлади?

Иккинчиси - намоз ўқиш. Намоз ўқисангиз, у ёқ-бу ёққа алангламанглар, чунки банда намоз ўқиётганида алангламаса, Аллоҳ таоло унга юзланиб туради.

Учинчиси - рўза тутиш. Рўза бир жамоа ичидаги мушки анбари бор кишига ўхшайди. Унинг ҳиди ҳаммага хуш ёқади. Рўзадорнинг (оғзининг) ҳиди эса Аллоҳ таолонинг ҳузурда мушки анбардан ҳам хушбўйроқдир.

Тўртинчиси - садақа қилиш. Садақанинг мисоли шуки, душманга асир тушиб қолган, қўли бўйнига боғланган, гарданига қилич уриш учун келтирилган киши «Мен ўзимни озод қилишга озми-кўпми фидя тўлайман», деб ўзини душмандан қутқариб қолади.

Бешинчиси - Аллоҳ таолони зикр қилиш. Зикр - изидан душман қувиб келаётган одамнинг жонини қутқариб қоладиган қўрғонга ўхшайди. Банда ҳам шайтондан жонини Аллоҳ таолонинг зикри билангина қутқариб қолади».

Хуллас, рўза Аллоҳ таолонинг барча шариатларида фарз бўлган, аммо рўза тутиладиган кунларнинг адади ҳамда сахарлик ва ифторлик вақтлари турлича бўлган. Баъзи шариатларда, Нуҳ алайҳиссаломнинг шариатларида ворид бўлганидек, бир умр рўза тутиш фарз қилинган, чунки уларнинг

دُخَاتٍ أَنْ كَرَّمَهُ لَلْأَهْلِ لِبَابِ كُدُّشْنَ أَلِاقٍ. «مَعَنَّ مُهَلِّلًا» لَاقٍ؟ عَنَّا سَلَّامًا نَمْرُوهَ شَلَا أَدَه
هُلَّلَا لِيَصَّيْبُ لَلْأَقْفِ؟ انَّ أَرْقُفَ عِلَّعَ أَمَّ سَقَاتَ فِ انَّيَّ نَعْنَأُ نَمَّ عَقَّ دَّصَلَا وَدَه
يَئِئَارُونَ مَلُوسَرَ انَّ أَوْ، وَبَتَّئِجَ امُّبُتَّ نَمَّ أَلُجَّرَلَلْأَقْفِ. «مَعَنَّ مُهَلِّلًا» مَلَّسَ وَهِيَ لَع
دَبَّعُ نَبَّيَّ لَعَوَّ سَومُ هَاورِ رَكَّبَ نَبَّ دُعَسَ يَنَبَّ وَخَأَّةَ بَلَّعَثُ نَبَّ مَاضِ انَّ أَوْ، يَمُوقُ نَمَّ
أَدَوَّبَ مَلَّسَ وَهِيَ لَعُ هَلَّلَا لِيَصَّيْبُ لَلْأَقْفِ عَنَّا سَلَّامًا نَمْرُوهَ شَلَا أَدَه، دِي مَحَلَّ
ة: 907 ، 404 - 25/1

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳу айтадилар: «Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан масжидда ўтирган эдик. Туя минган бир киши кириб, масжидда туясини чўктириб, тушовлади. Кейин уларга «Қай бирингиз Муҳаммадсиз?» деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам одамларнинг орасида суяниб ўтирган эдилар. «Мана бу суяниб ўтирган нуроний киши», дедик. Ҳалиги киши у зотга «Эй Абдулмутталибнинг ўғли!» деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Сенга жавоб бердим-ку», дедилар. Шунда у одам Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга «Мен сиздан савол сўрайман, аммо қаттиқ сўрайман, аччиқланмайсиз», деди. У зот: «Истаганингни сўра», дедилар.

«Сизнинг Роббингиз ва сиздан аввалгиларнинг Робби ҳаққи сўрайман, сизни бутун инсониятга Аллоҳ юбордими?» деди у. У зот: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

«Сиздан Аллоҳ ҳаққи сўрайман, бир кеча-кундузда беш вақт намоз ўқишимизни сизга Аллоҳ буюрдими?» деди. У зот: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

«Сиздан Аллоҳ ҳаққи сўрайман, йилнинг мана шу ойида рўза тутишимизни сизга Аллоҳ буюрдими?» деди. У зот: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

«Сиздан Аллоҳ ҳаққи сўрайман, ушбу закотни бойларимиздан олиб, камбағалларимизга тақсимлаб беришингизни сизга Аллоҳ буюрдими?» деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

Шунда у киши: «Сиз келтирган нарсага иймон келтирдим. Мен ўз қавмимнинг элчисиман. Мен – Бану Саъд ибн Бакрлик Зимом ибн Саълабаман», деди».

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Рамазон рўзасини Исломнинг арконлари қаторида санаб, шундай деганлар:

مَاقِلًا وَهَلَّلَا لُوسَرَ أَدَمَّحُمَّ نَأُوهَلَّلَا لَلْأَهْلِ لِبَابِ كُدُّشْنَ أَلِاقٍ. «مَعَنَّ مُهَلِّلًا» لَاقٍ؟ عَنَّا سَلَّامًا نَمْرُوهَ شَلَا أَدَه
يَئِئَارُونَ مَلُوسَرَ انَّ أَوْ، وَبَتَّئِجَ امُّبُتَّ نَمَّ أَلُجَّرَلَلْأَقْفِ. «مَعَنَّ مُهَلِّلًا» مَلَّسَ وَهِيَ لَع
دَبَّعُ نَبَّيَّ لَعَوَّ سَومُ هَاورِ رَكَّبَ نَبَّ دُعَسَ يَنَبَّ وَخَأَّةَ بَلَّعَثُ نَبَّ مَاضِ انَّ أَوْ، يَمُوقُ نَمَّ
أَدَوَّبَ مَلَّسَ وَهِيَ لَعُ هَلَّلَا لِيَصَّيْبُ لَلْأَقْفِ عَنَّا سَلَّامًا نَمْرُوهَ شَلَا أَدَه، دِي مَحَلَّ

«يئاسن لآو»

«Ислом беш нарса устига бино қилинган: Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқлигига ва Муҳаммад Аллоҳнинг расули эканига гувоҳлик бериш, намозни тўқис адо этиш, закот бериш, ҳаж қилиш ва Рамазон рўзасини тутиш» (Имом Бухорий, Имом Муслим, Имом Термизий ва Имом Насаий ривоят қилишган).

Рамазон ойи рўзасини узрсиз тарк қилишнинг гуноҳи

Набавий суннатда Рамазонда оғизни рухсатсиз очиб юборишдан қаттиқ қайтарилган, бу ҳақда таъкидли танбеҳ келган. Оғизни очиб юборишга фақат сафар ва беморлик каби ҳолатларда рухсат бор.

نم اموي رطفأ نم ملسو وهيلع هللا ىلص هللا لوسر لاق لاق ةريره يبأ نع
ه ام اص نإو ه لك رهدلا موص ه نع ضقي مل ضرم الو ةصخر ريغ نم ناضمر

Абу Ҳурайра розийаллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Кимки Рамазон ойининг бир кунида узрсиз, касалликсиз (бирон нарса) еса, бир умр рўза тутса ҳам, ўрнини тўлдиролмайди», дедилар.

Уламоларнинг айтишича, «ўрнини тўлдиролмайди» деган жумланинг маъноси шуки, бундай қилган одам тутмаган куни ўрнига қазо рўза тутиб, каффоратларни адо қилса ҳам, Рамазоннинг фазилатига, унинг поклиги ва баракотига етиша олмайди.

Абдуллоҳ Сирожиддин Ҳусайнийнинг «Рўзанинг одоби, талаблари, фойдалари ва фазилатлари» номли китоби асосида

Одинахон Муҳаммад Содиқ таржимаси